

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN UZAKTAN EĞİTİME YÖNELİK TUTUMLARI İLE DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİNİN MESLEKİ KAYGI VE MESLEKİ TUTUM İLE İLİŐKİSİ¹

Prof. Dr. Uğur GÜRGÂN²
Ertuğrul KAYHAN³

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile duygu düzenleme becerilerinin mesleki kaygı ve mesleki tutumla ilişkisinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini Türkiye’deki 13 farklı eğitim fakültesinde, 11 farklı bölümde öğrenim görmekte olan 212’si (%70,2) kadın ve 90’ı (%29,8) erkek olmak üzere toplam 302 eğitim fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği”, “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği”, “Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği”, “Duygu Düzenleme Ölçeği ve araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırmada betimsel nitelikli ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Veriler normal dağılım gösterdiği için veri analizinde parametrik test istatistiklerinden yararlanılmıştır. Bağımsız örneklemler için t testi, korelasyon ve varyans analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda, uzaktan eğitime yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında ($r=-,182$; $p<.01$) ve öğretmenliğe yönelik kaygı puanları arasında ($r=-,141$; $p<.01$) düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmuştur. Ayrıca Duygu düzenleme puanları ile öğretmenliğe yönelik kaygı puanları arasında da düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmuştur ($r=-,183$; $p<.01$). Diğer sonuçları incelediğimizde, uzaktan eğitime yönelik tutumun cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Duygu düzenleme becerileri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve mesleki kaygı puanları arasında ise cinsiyete göre anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin yaşa göre duygu düzenleme becerileri ile mesleki kaygıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Mezun olunan lise türü incelendiğinde, yalnızca mesleki kaygı puanlarının anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Eğitim fakültesi öğrencilerinin okumakta olduğu lisans bölümü ile uzaktan eğitime yönelik tutumları, duygu düzenleme becerileri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki kaygı düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bunun haricinde, uzaktan eğitime yönelik memnuniyet ile mesleki kaygı puanları arasında, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ile uzaktan eğitime devam etme isteği ve duygularının farkında olma puanları arasında katılma derecesine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Uzaktan eğitime yönelik tutumlar incelendiğinde ise duyguları kontrol edebilme düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan Eğitim, Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum, Duygu Düzenleme Becerisi, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum, Mesleki Kaygı

¹ Bu makale 10-12 Nisan 2021 tarihleri arasında Antalya’da düzenlenen ASEAD 7. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda tebliğ olarak sunulmuştur.

² Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fak., ORCID: 0000-0002-0421-8168, ugurgan@hotmail.com

³Balıkesir Üniv. Necatibey Eğitim Fak., ORCID: 0000-0001-8093-7394, ertugrulkayhan214@gmail.com

Araştırma Makalesi/Research Article, Geliş Tarihi/Received:11/05/2021–Kabul Tarihi/Accepted: 03/07/2021

THE RELATION BETWEEN THE ATTITUDES OF EDUCATION FACULTY STUDENTS TOWARDS DISTANCE EDUCATION AND THEIR EMOTION REGULATION SKILLS WITH PROFESSIONAL ANXIETY AND PROFESSIONAL ATTITUDE

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the relationship between education faculty students' attitudes towards distance education and their emotion regulation skills with professional anxiety and professional attitude. The research group is the students who are still studying at the education faculty. "Attitude scale towards distance education", "Attitude scale towards the teaching profession", "Occupational anxiety scale for teacher candidates", "Emotion regulation scale" and a personal information form prepared by the researcher were applied to participants of the research. T test, variance analysis and correlation analysis were used in analyzing the data. At the end of the research, it was found that there is a significant correlation with low level of negative direction between the scores of the attitude towards distance education and the attitude towards the teaching profession ($r = -.182$; $p < .01$) and between the scores of anxieties towards teaching ($r = -.141$; $p < .01$). In addition, a significant correlation with low level of negative direction was found between the scores of the emotion regulation and anxiety towards teaching ($r = -.183$; $p < .01$). When we examined the other results, it has been concluded that the attitude towards distance education did not differ significantly according to gender. A significant difference was found between the scores of emotion regulation skills, attitude towards teaching profession and professional anxiety with gender. A significant difference was found between faculty of education students' emotion regulation skills according to age and their professional anxiety. When the type of high school graduated from was examined, it was seen that only professional anxiety scores showed a meaningful difference. Education faculty students' attitudes towards distance education, emotion regulation skills, attitudes towards teaching profession and occupational anxiety levels with their undergraduate department have showed a significant difference. Apart from this, a meaningful difference was found between the scores of the satisfaction with distance education and the professional anxiety, between the scores of the attitude towards the teaching profession and the desire to continue distance education and the awareness of their feelings according to the degree of participation. When the attitudes towards distance education are examined, they show a significant difference according to their level of emotional control.

Keywords: Distance Education, Attitude Towards Distance Education, Emotion Regulation Skills, Attitude Towards the Teaching Profession, Occupational Anxiety

GİRİŞ

İnsanlar yaşam sürelerince gelişim göstermektedir. Bireylerin gelişimlerine paralel biçimde eğitim, sağlık gibi birçok alanda değişim ve gelişmeler yaşanmıştır (Ülkü, 2018). Bilgi ve iletişim alanında yaşanan teknolojik gelişmeler, eğitim süreci ile ilgili derin değişimler oluşmasına temel hazırlamıştır (Gökçe ve Doğan, 2004). Bilgi ve iletişim alanındaki bu değişimler geleneksel eğitimin gerektirdiği bireyin eğitim yerinde bulunması zorunluluğu, belirli zaman aralıklarında eğitim görebilme fırsatı gibi engel durumlarını ortadan kaldırarak bireylerin eğitimlerine kesintisiz, yaşam süreleri boyunca devam etmelerine katkıda bulunmuştur (Fidan, 2016). Okul dışı ortamlarda eğitimin devam edebilmesi uzaktan eğitim kavramının oluşmasına sebep olmuştur.

Her geçen gün gelişmeye devam etmekte olan teknolojik gelişmeler uzaktan eğitim kavramının toplum içinde yaygınlık kazanmasına olanak sağlamıştır (Ülkü, 2018).

Eğitim süreci, bireylerin potansiyellerini en üst düzeye çıkararak çevreyle uyum sağlayabilmelerini, eğitimde bireyleri etkin kılmayı amaçlamaktadır. Bireylerin teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilmeleri için modern teknolojik araçları kullanmayı öğrenmesi hatta günümüzde kişilerin özyeterlik inançlarını etkileyen eğitim inançlarını anlamak bir zorunluluk haline gelmiştir (Doğan ve Çoban, 2009; Er,2020). Teknolojik araçların eğitim üzerindeki etkisi incelenirken ilk akla gelen teknolojik araç bilgisayarlardır. Bilgisayarlarla birlikte internet kullanımı yaygınlaşmaya başlamış ve yeni bir eğitim formatının oluşması söz konusu olmuştur. Öğrenciye aktif öğrenme fırsatı kazandırması, öğrenme ortamlarına destek sağlaması gibi birçok alanda bilgisayarlar ve internet teknolojileri giderek eğitimin içinde yer almaya başlamıştır (Gök, 2011).

Modern yüzyılda yaşam şartlarının değişmesine bağlı olarak bireylerin eğitim ihtiyacı giderek artmaktadır. Artan eğitim ihtiyacını gidermek için geleneksel eğitim kurumlarının yapması gereken önemli görevler vardır (Birişçi, 2013). Eğitimin temel insan haklarından biri olması, fırsat eşitliğinin sağlanması, kesintiye uğramaması gibi konularda geleneksel eğitim kurumları özellikle, doğal afetler, terör ve salgın gibi durumlarda bu önemli görevini yerine getirememektedir. Bu ve buna benzer durumlarda eğitimin aksamaması ve sürekliliğinin sağlanması için kullanılan en kolay yöntem ise uzaktan eğitim modelidir (Kahraman, 2020).

Uzaktan eğitim modeli, bireylerin belirli bir zaman ve mekânda bulunmasına gerek kalmadan öğrenci ve öğretim elemanlarının farklı ortamlarda bulunabildiği; yaş ve eğitim düzeyi gibi faktörlerin etkisinde kalmadan bireye yaşam boyu eğitime devam edebilme olanağı sağlayan bir eğitim modelidir (Ülkü, 2018). Ancak bu eğitim modelinin de dezavantajlı olduğu noktaların tespit edildiği araştırmalar mevcuttur. Gök (2017) öğrencilerin uzaktan eğitim hizmet kalitesi algılarını araştırdığı çalışmada “güven” alt boyutunun en düşük algı puanına sahip olduğunu gözlemlemiş ve öğrencilerin uzaktan eğitime güvenme noktasında tereddütler yaşadığını ifade etmiştir. Yenilmez, Balbağ ve Turgut (2017) ise öğretmen adaylarına yönelik yapmış oldukları araştırmada araştırmaya katılan bireylerin uzaktan eğitimle ilgili yeterli düzeyde bilgiye sahip olmadıklarını ve uzaktan eğitime yönelik tecrübesi olan katılımcı sayısının oldukça az sayıda olduklarını ifade etmiştir.

Araştırmalardan elde edilen bilgiler incelendiğinde uzaktan eğitime yönelik birçok avantajın ve dezavantajın olduğu görülmektedir. Bu avantaj ve dezavantajlar, uzaktan eğitime yönelik tutumları belirlemede etkili bir rol üstlenmektedir. Yavuz (2016), uzaktan eğitime yönelik yapmış olduğu çalışmada katılımcıların uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta düzeyin biraz üstünde olduğunu; avantaj ve dezavantajlarının da orta düzeyin biraz üzerinde olduğunu gözlemlemiştir. Yavuz (2016)’a göre öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarının orta seviyenin biraz üstünde olmasının sebebi: Uzaktan eğitim sistemin yeni olması, öğrenci ve öğretim üyelerinin yeterli hazırbulunuşluğa sahip olmamaları, uzaktan eğitimin kullanılmasında yaşanan teknik aksaklıklardır.

Benzer olarak Birişçi (2013) video konferans yöntemiyle yapılan uzaktan eğitimle ilgili çalışmasında, araştırmaya katılan öğrencilerin benzer sorunlar yaşadıklarını gözlemlemiştir. Buna ek olarak öğrencilerden yarısına yakını yüz yüze iletişime göre iletişim kurma noktasında zorlandıklarını, derse motive olamadıklarını ve uzaktan eğitime yönelik çekinti duyduklarını ifade etmiştir.

Duygu, içsel ya da dışsal uyarıcılara verilen bireyin kendine özgü tepkisi olarak ele alınmaktadır (Çoruk ve Akçay, 2012). Bireyler hem iş yaşamında hem de iş haricindeki sosyal yaşamında oldukça karmaşık duygulara sahip olmaktadır. Duygular, insan davranışının yapı taşlarından biridir ve bireyin bütün ilişkilerinde belirleyici bir rol üstlenmektedir (Erkuş ve Günlü, 2008). Duygu, Sosyal ilişkiler kurmak, çatışma durumları, sosyal değişim gibi birçok alanda etkili bir elemandır (Hochschild, 2011' den akt. Çoruk ve Akçay, 2012). Gross ve Thompson (2007)'a göre İnsanlar yaşamları boyunca duygularını ifade ederken birçok içsel ve dışsal durumla karşılaşmaktadır. Bu içsel ve dışsal durumlara karşın bireylerin duygu düzeylerinin aynı şiddette olmaması bireylerde duygu düzenleme yöntemleri bulunduğunu göstermektedir (akt. Bozkurt Yükü ve Demircioğlu, 2017). Duygu düzenleme becerileri ile birlikte bireyler olumlu ya da olumsuz duygularını artırabilmekte ya da azaltabilmektedir. Bu bağlamda duygu düzenleme becerileri, bireylerin duyguları ile ilgili olarak yönlendirme, değiştirme, kontrol altına alabilme özelliğine sahiptir (Duman, Yılmaz, Umunç ve İmre, 2019).

Duygu düzenleme becerileri ile ilgili yapılan birçok çalışma bulunmaktadır. Huh, Kim, Lee ve Chae (2017)'nin yapmış olduğu çalışma sonucunda çocukluk döneminde travma yaşayan bireylerin uyumsuz duygu düzenleme becerilerine sahip oldukları ve bu bireylerin yoğun kaygı belirtileri gösterdikleri tespit edilmiştir. Bu araştırma sonucundan hareketle yetişkinlikte görülen kaygı belirtilerinin ve uyumsuz duygu düzenleme becerilerinin çocuklukta yaşanan travmaların bir sonucu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (akt. İlikçi İygün, 2018). Genç yetişkinlerin duygu düzenleme becerileri ile ilgili yapılan çalışmada, bireylerin durumlara olumlu anlamlar yüklemeleri sonucunda saldırganlık davranışlarının azaldığı; durumlara olumsuz anlamlar yüklemeleri sonucunda da fiziksel ve sözel anlamda saldırganlık davranışlarının arttığı gözlemlenmiştir (Çelik ve Onat Kocabıyık, 2014). Özetle çocukluk yaşantılarında olumsuz duygu yaşantılarına çok fazla maruz kalan bireylerin, duygu düzenlemede; pozitif tekrar odaklanma, plana tekrar odaklanabilme ve pozitif yeniden gözden geçirme becerilerini etkili bir şekilde kullanamaması beklenmektedir (İlikçi İygün, 2018).

Kaygı, literatür incelendiğinde “bireye huzursuzluk yaratan duruma karşı verilen duygusal tepki” olarak tanımlanabilmektedir (Yıldırım, 2011). Her birey öğrencilik hayatından mesleki hayatına geçiş yapmaya hazırlanırken ve meslek sahibi olduklarında birçok kaygı verici durumla karşılaşmaktadır (Sarıtaş, 2019). Bu kaygı verici durumlarla karşılaşan mesleklerden biri de nitekim öğretmenlik mesleğidir. Fuller (1969) öğretmen adaylarının mesleki kaygılarını, öğretmen adayının kendisi ile ilgili kaygılar, görev yeri ile ilgili kaygılar, öğrenci ile ilgili kaygılar olmak üzere üç boyutta değerlendirmiştir.

Öğretmen adaylarının kendisi ile ilgili olan kaygılarının genellikle mesleğinde başarılı olup olamama ile ilgili olduğunu, görev yeri ile ilgili olan kaygılarının materyaller ve öğrenme yöntemi ile ilgili olduğunu, öğrenci ile ilgili olan kaygıların ise öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verebilmeye ilgili olduğunu belirtmiştir (akt. Sarıtaş, 2019). Serin, Güneş ve Değirmenci (2015)'ye göre öğretmen adaylarının en çok yaşayacağı mesleki kaygılar kendisine yönelik kaygılar; en az yaşayacağı kaygılar ise öğrenciye yönelik kaygılardır.

Öğretmenler, eğitimin içinde var olan en etkili aktörlerden biridir (Gözler, Bozgeyikli ve Avcı, 2017). Fakat okul içerisinde yaşanan olumsuz durumlar, toplum beklentileri, mesleğe yönelik korkular gibi birçok etmen, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin mesleki kaygı düzeylerinin artmasına sebep olmaktadır (Sarıtaş, 2019). Öğretmen adayları üniversiteye başladıklarında öğretme ile ilgili olarak endişelenmemektedir. Fakat daha sonra kendilerine yönelik endişeleri başlar. Bu endişeler genellikle öğretmeyi başarıp başaramama ile ilgili kaygılardır. Bunun ardından öğretmen adayları ders planlama, zamanı yönetme gibi konularla ilgili kaygı duymaya başlar (Türkdoğan, 2014). Fuller (1969) bu kaygılar ile ilgili olarak stajlardan bahsetmiştir. Stajlar sayesinde öğretmen adayları zihninde tasarlamış oldukları kaygılar ile uygulama sahasında karşılaşılabilecektir. Bu sayede mesleğe yönelik kaygılar daha olgun kaygılara dönüşecek ve öğretmen adayları kariyerlerinde daha az kaygı durumu ile karşı karşıya kalacaktır (Yerger, 2011' den akt. Türkdoğan, 2014).

Günümüzde öğretmen adaylarının kaygıları incelenirken, Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) açtığı kadro sayısı ile aday öğretmen sayısının tutarlı olmadığı görülmüştür. Bazı öğretmenlik alanları ile ilgili yığılmaların oluşmaya başlaması, Kamu Personeli Seçme Sınavı'nın zorluğuna (KPSS) paralel olarak atanma ihtimallerinin düşmesi öğretmen adaylarının kaygı düzeylerini arttırmıştır (Doğan ve Çoban, 2009). Öğretmen adaylarının mesleki kaygılarına yönelik yapılan çalışmalarda (Bozdam, 2008) kaygı düzeylerinin cinsiyet, büyümüş olduğu ortamla bir ilişkisi bulunamamıştır. Ben merkezli, öğrenci merkezli ve görev merkezli kaygıların ise bireyin yaşı küçüldükçe arttığı gözlemlenmiştir. Ancak bunun aksine bazı araştırmalarda ise cinsiyetin kaygı üzerinde etkili olduğu görülmektedir (Yıldırım, 2011)

Meslek sayesinde birey hem kendini hem de hayatı anlamlandırabilmektedir. Bireyin büyük ölçüde toplumdaki yerini meslek belirler. Meslek, bireye ekonomik kazanç, kendini gerçekleştirebilme gibi birçok imkân sağlamaktadır. Bu sayede birey fizyolojik, psikolojik pek çok ihtiyacını da karşılayabilmektedir (Sandıkçı, 2013). İlgi ve yeteneklerinin farkında olarak kendisine en uygun mesleğe karar veren birey, mesleğine karşı olum tutum sergileyecektir. Bu sayede hem kendi mutluluğunu sağlayacak hem de toplumun daha ileri bir düzeye ulaşmasına yardımcı olacaktır (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007).

İnsanlar için tutum, nesne, durum ya da bir gruba özgü takınılan tavidir. Eğer birey bir nesneye karşı olumlu tutuma sahipse bu nesne ile ilgili olumlu düşünecek, yakınlık gösterecek ve onu destekleyecektir. Ancak birey bir nesneye karşı olumsuz tutuma sahipse nesneyle ilgilenmeyecek, ondan uzaklaşma eğiliminde bulunacaktır (Orhan, 2013). Tutumlar bir mesleğe yönelik de olabilmektedir. Bireyin tutuma özgü eğilimlerini mesleki özelliklerine göre şekillendirilmesi mesleki tutum olarak isimlendirilmektedir (Çapri ve Çelikkaleli, 2008).

Örneğin öğretmenlerin, hemşirelerin ve bir sporcunun mesleğiyle ilgili yapmış olduğu bir etkinlikte tamamen kendi psikolojik ve zihinsel davranışları ile ilgili olarak tutumları farklılaşabilmektedir (Deniz, 2020). Öğretmen adayları için de mesleki tutum oldukça önemlidir. Öğrencilerin öğretmenin vermiş olduğu bilgilerden ve anlatmış olduğu konulardan daha çok öğretmenin tutumundan etkilenmektedir (Bozdoğan, Aydın ve Yıldırım, 2007). Öğretmen adayları öğretmenlik mesleğine başlamadan önce mesleğe olan ilgisini ve kişilik özellikleri ile uyumlu olup olmadığını değerlendirmelidir. Öğretmenlik mesleğini yapabilmek için ilk şart mesleği sevmektir. Özetle bu durum öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutumla açıklanmaktadır. (Kocaer, 2018). Bundan dolayı öğretmen adaylarına verilen eğitimler öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu tutum geliştirecek şekilde hazırlanmalıdır (Aydın ve Sağlam, 2012).

1. AMAÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın genel amacı, eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ile duygu düzenleme becerilerinin mesleki kaygı ve mesleki tutum düzeyleri ile ilişkisini bazı değişkenler açısından incelemektir.

Araştırmanın bu bölümünde araştırma deseni, araştırma grubu, verilerin toplanması, veri toplama araçları, verilerin analizi alt başlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırma Deseni

Bu çalışma, eğitim fakültesi öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumları, duygu düzenleme becerileri, öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, öğretmenlik mesleğine yönelik kaygıları arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olduğundan dolayı bu çalışmada bahsedilen değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda araştırmada betimsel nitelikli ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

1.2. Araştırma Grubu

Araştırmanın örneklemini Türkiye'deki 13 farklı eğitim fakültesinde, 11 farklı bölümde öğrenim görmekte olan 212'si (%70,2) kadın ve 90'ı (%29,8) erkek olmak üzere toplam 302 eğitim fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarına yönelik bir çalışma olduğundan dolayı evren örneklem, eğitim fakültesi öğrencileri olarak seçilmiştir. Katılımcı olan eğitim fakültesi öğrencilerinin 55'i (%18,2) birinci, 38'i (%12,6) ikinci, 81'i (%26,8) üçüncü, 128'i (%42,4) dördüncü sınıf öğrencisidir.

1.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın gerçekleştirilebilmesi için gerekli olan ölçek izinleri alındıktan sonra Covid-19 salgını sonucunda meydana gelen şartlardan dolayı veri toplama araçları çevrimiçi bir form haline getirilmiş ve veriler bu form aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmaya katılmak için gönüllü olan bireylerin internet üzerinden çevrimiçi olarak oluşturulan formlara yanıtlarını vermeleri ile veriler toplanmıştır.

1.4. Veri Toplama Araçları

1.4.1. Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği (EYTÖ)

Bu çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumunu ölçmek amacıyla, Kışla (2015) tarafından geliştirilen “Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Beşli likert tipi olan ölçekte 19’u olumlu, 16’sı olumsuz olmak üzere toplamda 35 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 35, en yüksek puan 175 olup, puanlar arttıkça uzaktan eğitime yönelik tutumun düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Ölçek, tek boyuttan oluşmaktadır. Yapı geçerliğine ilişkin olarak temel bileşenler analizi kullanılarak Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmış olup örneklemin yeterliği (KMO= 0,90) ve verilerin faktör analizine uygunluğu (Bartlett=2155,77, sd= 171, p= 000) tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğinin tespiti için yapılan testler sonucunda ise iç tutarlık katsayısı (Cronbach’s Alpha) .89 olarak tespit edilmiştir.

1.4.2. Duygu Düzenleme Ölçeği (DDÖ)

Bu çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin duygu düzenleme becerilerini tespit etmek amacıyla Ulaşan Özgüle (2011) tarafından geliştirilen “Duygu Düzenleme Ölçeği” kullanılmıştır. Altılı likert tipi olan ölçek, 6’sı yeniden değerlendirmeyi, 4’ü bastırmayı temsil eden toplamda 10 madde ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddeleri “hiç doğru değil” seçeneğinden “tamamen doğru” seçeneğine doğru “1,2,3,4,5,6” şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekte ters madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 10, en yüksek puan ise 60’ tır. İki faktörün iç tutarlılık Cronbach’s Alpha katsayısı yeniden değerlendirme için .78, bastırma için .65 bulunmuştur. Altı ay sonraki ikinci uygulamada ise iç tutarlılık Cronbach’s Alpha katsayısı yeniden değerlendirme için .83, bastırma için .74 olarak bulunmuştur.

1.4.3. Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği (ÖMYTÖ)

Bu çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum düzeylerini belirlemek amacıyla Üstüner (2006) tarafından geliştirilen “Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. 5’li likert tipinde oluşan ölçek 24 olumlu, 10 olumsuz, toplam 34 maddeden oluşmaktadır. Ölçek tek boyutludur. Ölçekte, olumlu cümleler “tamamen katılıyorum” seçeneğinden “hiç katılmıyorum” seçeneğine doğru “5, 4, 3, 2, 1” şeklinde, olumsuz cümleler de bunun tam tersi bir yol izlenerek “tamamen katılıyorum” seçeneğinden “hiç katılmıyorum” seçeneğine doğru “1, 2, 3, 4, 5” şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 34, yüksek puan 170’ tır. Ölçeğin geçerlilik katsayısı .89, iç tutarlılık katsayısı (Cronbach’s Alpha) .93’tür.

1.4.4. Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği (ÖAYMKÖ)

Bu çalışmada, eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla Cabı ve Yalçınalp (2009) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği” kullanılmıştır. 5’li likert tipinde oluşan ölçek 45 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte sekiz faktör ve bu faktörleri temsil eden toplam 45 madde bulunmaktadır. Ölçek sekiz alt boyuttan oluşmaktadır.

Bu alt boyutlar: 1. Görev Merkezli Kaygı; 2. Ekonomik/Sosyal Merkezli Kaygı; 3. Öğrenci/İletişim Merkezli Kaygı; 4. Meslektaş ve Veli Merkezli Kaygı; 5. Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı; 6. Atanma Merkezli Kaygı; 7. Uyum Merkezli Kaygı; 8. Okul Yönetimi Merkezli Kaygıdır. Alt boyutların iç tutarlılık katsayısı (Cronbach's Alpha) Görev Merkezli Kaygı faktöründe .94; Ekonomik/Sosyal Merkezli Kaygı faktöründe .88; Öğrenci/İletişim Merkezli Kaygı faktöründe .90; Meslektaş ve Veli Merkezli Kaygı faktöründe .82; Kişisel Gelişim Merkezli Kaygı faktöründe .85; Atanma Merkezli Kaygı faktöründe .82; Uyum Merkezli Kaygı faktöründe .77 ve Okul Yönetimi Merkezli Kaygı faktöründe .67 olmak üzere 0,94 ile 0,67 arasında değişkenlik göstermektedir. Ölçeğin tümü üzerinden hesaplanan iç tutarlılık katsayısı ise .95 olarak belirlenmiştir.

1.4.5. Kişisel Bilgi Formu

Eğitim fakültesi öğrencileri ile ilgili bilgi toplamak amacıyla ölçek üzerinde öğrencilerin yaşları, cinsiyetleri, fakülteleri ve programları gibi değişkenleri içeren bir bilgi formu oluşturulmuştur. Bunun yanında öğrencilere araştırmacı tarafından 5' li likert tipinde derecelendirilmiş 4 tane soru sorulmuştur.

1.5. Verilerin Analizi

Verilerin analiz işlemi SPSS 26.0 programı kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Toplanan veriler sonucunda normallik dağılımlarına bakılarak toplam puanların normal dağılım gösterdikleri tespit edildiğinden parametrik test istatistiklerinden tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA), t testi kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği puanları, Duygu Düzenleme Ölçeği puanları, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği puanları ve Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi için pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

2. BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın bulguları alt problemlere göre sırasıyla sunulmuştur.

Alt Problem 1: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 1: Cinsiyete Göre Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları t Testi Sonucu

	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
DDÖ	Erkek	90	37,28	7,26	-3,19	300	,002*
	Kadın	212	40,31	8,10	-3,06		

*p<.05

Eğitim fakültesi öğrencileri için Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre, eğitim fakültesi öğrencileri için duygu düzenleme ölçeği puan ortalamaları arasında kadınların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Kadınların Duygu Düzenleme Ölçeği puan ortalaması 37.28, erkeklerin puan ortalaması ise 40,31'dir (Tablo 1).

Alt Problem 2: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanları Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 2: Cinsiyete Göre Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının t Testi Sonucu

	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
ÖMYTÖ	Erkek	90	129,16	14,71	3,78	300	,000*
	Kadın	212	121,45	19,18	3,40		

*p<.05

Eğitim fakültesi öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre, eğitim fakültesi öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları arasında erkeklerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalaması kadınlarda 121.45, erkeklerde ise 129,16'dır (Tablo 2).

Alt Problem 3: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Puanları Cinsiyete Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 3: Cinsiyete Göre Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Puanlarının t Testi Sonucu

	Cinsiyet	N	X	SS	t	sd	p
ÖAYMKÖ	Erkek	90	131,68	38,46	3,24	300	,001*
	Kadın	212	116,59	33,05	3,45		

*p<.05

Eğitim fakültesi öğrencilerinin Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği puanlarının cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bağımsız örneklem t testi sonucuna göre, eğitim fakültesi öğrencilerinin Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği puan ortalamaları arasında kadınların lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p<.05). Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Kaygı Ölçeği puan ortalaması kadınlarda 116.59, erkeklerde ise 131.68'dir (Tablo 3).

Alt Problem 4: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Yaşa Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 4: Duygu Düzenleme Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
DDÖ	Gruplar Arası	728,075	2	364,038	6,462	,002*	2-3
	Gruplar İçi	16843,541	299	56,333			
	Toplam	17571,616	301				

*p<.05

Tablo 4 incelendiğinde, yapılan tek yönlü Varyans Analizi sonucunda Duygu Düzenleme Ölçeği puanlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre ise 20-21 (2) yaş aralığında öğrencilerin puan ortalamaları ($X=39,65$) ile 22-23 (3) yaş aralığında bulunan öğrenciler ($X=36,27$) arasında, 20-21 (2) yaş aralığında bulunan eğitim fakültesi öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=;6,462$ $p<.05$).

Alt Problem 5: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Puanları Yaşa Göre Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 5: Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Puanlarının Yaşa Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
ÖAYMKÖ	Gruplar Arası	16608,638	2	8304,319	6,098	,003*	1-3, 2-3
	Gruplar İçi	407156,97	299	1361,729			
	Toplam	423765,61	301				

* $p<.05$

Yapılan tek yönlü Varyans Analizi sonucunda mesleki kaygı puanlarının yaşa göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır (Tablo 5). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre ise 18-19 (1) yaş aralığındaki öğrenciler ($X=133,14$), 20-21 (2) yaş aralığında öğrenciler ($X=132,05$) ile 22-23 (3) yaş aralığında bulunan öğrencilerin puan ortalamaları ($X=116,50$) arasında, 22-23 (3) yaş aralığında bulunan eğitim fakültesi öğrencilerinin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=; 6,098$ $p<.05$).

Alt Problem 6: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Puanları Anlamlı Bir Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 6: Mezun Olunan Lise Türüne Göre Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği (ÖAYMKÖ) Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
ÖAYMKÖ	Gruplar Arası	23441,349	8	8304,319	2,145	,032*	1-3, 1-7,
	Gruplar İçi	400324,26	293	1366,294			2-7, 3-6,
	Toplam	423765,61	301				3-8, 5-3

* $p<.05$

Eğitim Fakültesinden araştırmaya katılan öğrencilerin mezun oldukları lise türlerinin isimleri sırasıyla, Anadolu Lisesi (1), Anadolu Öğretmen Lisesi (2), Anadolu İmam Hatip Lisesi (3), Özel Lise (4), Sağlık Meslek Lisesi (5), Açık Öğretim Lisesi (6), Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (7), Fen Lisesi (8), Sosyal Bilimler Lisesi (9)'dir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenliğe yönelik mesleki kaygı puanları mezun oldukları lise türüne göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F_{(8-293)}= 2,145$, $p<.05$] (Tablo 6). Bölümler arası farklılığın kaynağını bulmak için çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır.

Anadolu Lisesi (X =127,18), Sağlık Meslek Lisesi (X =106,15), Açık Öğretim Lisesi (X =105,00) ve Fen Lisesi (X =81,45)' n den mezun olan öğrencilerin öğretmenliğe yönelik mesleki kaygı puanları ile Anadolu İmam Hatip Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin öğretmenliğe yönelik mesleki kaygı puan ortalamaları arasında Anadolu İmam Hatip Lisesi'nden mezun olan öğrencilerin (X =151,23) aleyhine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05^*$). Ayrıca Anadolu Lisesi (X =127,18) ve Anadolu Öğretmen Lisesi (X =134,90)'nden mezun olanların puan ortalamaları ile Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (X =106,15)'nden mezun öğrencilerin öğretmenliğe yönelik mesleki kaygı puan ortalamaları arasında Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi (X =106,15)'nden mezun öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05^*$) (Tablo 6).

Alt Problem 7: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Puanları Lisans Bölümlerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 7: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Lisans Bölümlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	24068,460	10	2406,846	3,839	,000*	PDR-ALM, İNG-ALM, TDE-ALM, SNF-ALM, FEN-ALM, OÖÖ-ALM, SOS-ALM, TÜRKÇE-ALM, PDR-MAT, İNG-MAT, TDE-MAT, SNF-MAT
Gruplar İçi	182453,898	291	626,989			
Toplam	206522,358	301				

* $p<.05$

Eğitim Fakültesinden araştırmaya katılan bölümler isim sırasıyla, Psikolojik Danışma ve Rehberlik (PDR), İngilizce Öğretmenliği (İNG), Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği (TDE), Sınıf Öğretmenliği (SNF), Fen Bilgisi Öğretmenliği (FEN), İlköğretim Matematik Öğretmenliği (MAT), Okul Öncesi Öğretmenliği (OÖÖ), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (SOS), Türkçe Öğretmenliği (TÜRKÇE), Özel Eğitim Öğretmenliği (ÖEÖ), Almanca Öğretmenliği (ALM)' dir. Eğitim fakültesi öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutum puanları öğrenim gördüğü lisans bölümüne göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F(10-291)= 3,839$, $p<.05$] (Tablo 7). Bölümler arası farklılığın kaynağını bulmak için çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Psikolojik Danışma ve Rehberlik(X =79,03), İngilizce Öğretmenliği (X =76,47), Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği(X =64,28), Sınıf Öğretmenliği (X =81,45), Fen Bilgisi Öğretmenliği (X =93,90), Okul Öncesi Öğretmenliği (X =102,56), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (X =82,35), Türkçe Öğretmenliği (X =90,00) programlarında okuyan öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum puanları ile Almanca Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum puan ortalamaları arasında Almanca Öğretmenliği (X =129,00) bölümünde okuyan öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05^*$).

Ayrıca Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü (X =79,03), İngilizce Öğretmenliği (X =76,47), Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği (X =64,28), Sınıf Öğretmenliği (X =81,45) ile İlköğretim Matematik Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum puan ortalamaları arasında, İlköğretim Matematik Öğretmenliği(X =102,56) programında eğitim gören öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.05*)(Tablo 7).

Alt Problem 8: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Duygu Düzenleme Ölçeği Puanları Lisans Bölümlerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 8: Duygu Düzenleme Ölçeği Puanlarının Lisans Bölümlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	1750,718	10	175,072	3,220	,001*	İNG-SNF, İNG-OÖÖ,
Gruplar İçi	15820,898	291	54,367			İNG-MAT, İNG- SOS,
Toplam	1750,718	10	175,072			İNG-TÜRKÇE, İNG-ÖEÖ, PDR-OÖÖ, SNF- OÖÖ

*p<.05

Duygu düzenleme becerilerinin lisans bölümlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ([$F_{(10-291)} = 3,220$, p<.05] (Tablo 8). Bölümler arası farklılığın kaynağını bulmak için çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Sınıf Öğretmenliği (X =38,98), İlköğretim Matematik Öğretmenliği (X =41,31), Okul Öncesi Öğretmenliği (X =33,48), Sosyal Bilgiler Öğretmenliği (X =38,82), Türkçe Öğretmenliği (X =42,80), Özel Eğitim Öğretmenliği (X =43,33) programlarında okuyan öğrencilerin duygu düzenleme puanları ile İngilizce Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin duygu düzenleme puan ortalamaları karşılaştırıldığında, İngilizce Öğretmenliği (X =34,00) programında öğrenim gören öğrencilerin aleyhine anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.05*). Ayrıca Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü (X =38,90) ve Sınıf Öğretmenliği (X =38,98) programlarında okuyan öğrencilerin duygu düzenleme puan ortalamaları ile Okul Öncesi Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin duygu düzenleme puan ortalamaları karşılaştırıldığında, Okul Öncesi Öğretmenliği (X =33,48) programında öğrenim gören öğrencilerin aleyhine anlamlı bir fark bulunmuştur (p<.05*) (Tablo 8).

Alt Problem 9: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanları Lisans Bölümlerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 9: Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği Puanlarının Lisans Bölümlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	13697,428	10	1369,743	5,823	,000*	PDR-İNG, PDR-TDE,
Gruplar İçi	68448,006	291	235,217			PDR-SNF, PDR-OÖÖ,
Toplam	82145,434	301				TDE-FEN, TDE-MAT, TDE-ALM

*p<.05

Öğretmenlik mesleğine yönelik tutumların lisans bölümlerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır ($[F_{(10-291)}= 5,823, p<.05]$ (Tablo 9). Bölümler arası farklılığın kaynağını bulmak için çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. İngilizce Öğretmenliği ($X =132,33$), Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ($X =140,57$), Sınıf Öğretmenliği ($X =135,73$), Okul Öncesi Öğretmenliği ($X =129,82$) programlarında okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları ile Psikolojik Danışma ve Rehberlik programında öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları arasında, Psikolojik Danışma ve Rehberlik programında ($X =119,81$) öğrenim gören öğrencilerin aleyhine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05^*$). Ayrıca Fen Bilgisi Öğretmenliği ($X =124,60$), İlköğretim Matematik Öğretmenliği ($X =122,56$), Almanca Öğretmenliği ($X =121,25$) programlarında okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları ile Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puan ortalamaları karşılaştırıldığında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ($X =135,73$) programında öğrenim gören öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05^*$)(Tablo 9).

Alt Problem 10: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Puanları Lisans Bölümlerine Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 10: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği Puanlarının Lisans Bölümlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar Arası	28354,620	10	2835,462	2,087	,025*	ÖEÖ-PDR, ÖEÖ-İNG, ÖEÖ-TDE, ÖEÖ-SNF, ÖEÖ-FEN, ÖEÖ-OÖÖ, TDE-SOS, TDE-TÜRKÇE, TDE-ALM
Gruplar İçi	395410,996	291	1358,801			
Toplam	423765,616	301				

* $p<.05$

Eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleki kaygı puanları okudukları bölüme göre anlamlı farklılık göstermektedir [$F_{(10-291)}=, 2,087 p<.05]$ (Tablo 10). Bölümler arası farklılığın kaynağını bulmak için çoklu karşılaştırma testlerinden Scheffe testi kullanılmıştır. Psikolojik Danışma ve Rehberlik ($X =122,68$), İngilizce Öğretmenliği ($X =129,95$), Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ($X =156,57$), Sınıf Öğretmenliği ($X =128,50$), Fen Bilgisi Öğretmenliği ($X =126,20$), Okul Öncesi Öğretmenliği ($X =138,55$) programlarında okuyan öğrencilerin öğretmenliğe yönelik mesleki kaygı puanları ile Özel Eğitim Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin öğretmenliğe yönelik mesleki kaygı puan ortalamaları arasında Özel Eğitim Öğretmenliği ($X =71,66$) programında öğrenim gören öğrencilerin lehine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05^*$). Ayrıca Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ($X =125,89$), Türkçe Öğretmenliği ($X =118,10$), Almanca Öğretmenliği ($X =108,00$) programlarında okuyan öğrencilerin öğretmenliğe yönelik kaygı puan ortalamaları ile Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği programında öğrenim gören öğrencilerin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Kaygı puan ortalamaları karşılaştırıldığında Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği ($X =156,57$) programında öğrenim gören öğrencilerin aleyhine anlamlı bir fark bulunmuştur ($p<.05^*$) (Tablo 10).

Alt Problem 11: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum, Duygu Düzenleme, Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Öğretmenliğe Yönelik Mesleki Kaygı Puanları Arasında Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

Tablo 11: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Duygu Düzenleme Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum ve Öğretmenliğe Yönelik Mesleki Kaygı Puanları Arasındaki Korelasyon Analizi Sonucu

	UEYTÖ	DDÖ	ÖMYTÖ	ÖAYMKÖ
UEYTÖ	1	,077	-,182*	-,141*
DDÖ	,077	1	,084	-,183*
ÖMYTÖ	-,182*	,084	1	-,078
ÖAYMKÖ	-,141*	-,183*	-,078	1

*p<.01

Uzaktan eğitime yönelik tutum, duygu düzenleme, öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve öğretmenliğe yönelik mesleki kaygı puanları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda uzaktan eğitime yönelik tutum ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanları arasında ($r=-,182$; $p<.01$) ve öğretmenliğe yönelik kaygı puanları arasında ($r=-,141$; $p<.01$) düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmuştur. Ayrıca Duygu düzenleme puanları ile öğretmenliğe yönelik kaygı puanları arasında da düşük düzeyde negatif yönlü anlamlı bir korelasyon bulunmuştur ($r=-,183$; $p<.01$) (Tablo 11).

Alt Problem 12: Öğretmenliğe Yönelik Mesleki Kaygı Puanları Uzaktan Eğitime Yönelik Memnuniyet Puanlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 12: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Kaygı Puanlarının Lisans Bölümlerine Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Uzaktan Eğitime Yönelik Memnuniyet	Gruplar Arası	16085,008	4	4021,252	2,930	,021*	1-5, 2-5, 3-5
	Gruplar İçi	407680,607	297	1372,662			
	Toplam	423765,616	301				

*p<.05

Yapılan tek yönlü Varyans Analizi sonucunda uzaktan eğitime yönelik memnuniyet puanlarının öğretmenliğe yönelik mesleki kaygı düzeyine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır (Tablo 12). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre ise uzaktan eğitimden kesinlikle memnunum (5) diyenler ($X=100,23$) ile kesinlikle memnun değilim (1) ($X=132,77$), memnun değilim (2) ($X=129,85$), kararsızım (3) ($X=125,25$) diyenler arasında uzaktan eğitimden kesinlikle memnunum (5) diyenlerin ($X=100,23$) lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($F=2,930$; $p<.05$).

Alt Problem 13: Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanları Eğitime Uzaktan Eğitimle Devam Etme İsteği Puanlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 13: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarının Eğitime Uzaktan Eğitimle Devam Etme İsteği Puanlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Uzaktan Eğitimle Devam Etme İsteği	Gruplar Arası	2889,158	4	722,289	2,707	,031*	2-4
	Gruplar İçi	79256,276	297	266,856			
	Toplam	82145,434	301				

*p<.05

Yapılan tek yönlü Varyans Analizi sonucunda uzaktan eğitimle eğitime devam etme isteği puanlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre ise uzaktan eğitimle devam etmek istiyorum (4) diyenler ile (X=116,27) uzaktan eğitim ile devam etmek istemiyorum (2) diyenler (X=128,87) arasında, uzaktan eğitimle devam etmek istemiyorum (2) diyenlerin lehine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=2,707; p<.05).

Alt Problem 14: Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanları Duyguların Farkında Olma Puanlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 14: Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutum Puanlarının Duyguların Farkında Olma Puanlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Duyguların Farkında Olma	Gruplar Arası	5755,261	4	1438,815	5,594	,000*	2-3, 2-4, 2-5
	Gruplar İçi	76390,173	297	257,206			
	Toplam	82145,434	301				

*p<.05

Yapılan tek yönlü Varyans Analizi sonucunda duyguların farkında olma puanlarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre ise duygularımın farkında değilim (2) diyenler (X=100,23) ile duygularımın ne farkındayım ne de farkında değilim (3) (X=132,77), duygularımın farkındayım (4) (X=129,85), duygularımın kesinlikle farkındayım (5) (X=125,25) diyenler arasında duygularımın farkında değilim (2) diyenlerin aleyhine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=5,594; p<.05).

Alt Problem 15: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Puanları Duyguları Kontrol Etme Puanlarına Göre Anlamlı Farklılık Göstermekte midir?

Tablo 15: Uzaktan Eğitime Yönelik Tutum Puanlarının Duyguları Kontrol Etme Puanlarına Göre Tek Yönlü Varyans Analizi Sonucu

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Duyguları Kontrol Etme	Gruplar Arası	8389,651	4	2097,413	3,144	,015*	1-3,1-4, 2-4
	Gruplar İçi	198132,706	297	667,113			
	Toplam	206522,358	301				

*p<.05

Yapılan tek yönlü Varyans Analizi sonucunda duyguları kontrol etmede yaşanan zorluk puanlarının uzaktan eğitime yönelik tutum puanlarına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testi sonucuna göre ise duygularımı kontrol etmede kesinlikle zorlanırım (1) diyenler (X=62,83) ile duygularımı kontrol etmede bazen zorlanırım (3) (X=84,46), duygularımı kontrol etmede zorlanmam (4) diyenler (X=85,46) arasında duygularımı kontrol edebilmede kesinlikle zorlanırım (1) diyenlerin (X=62,83) aleyhine anlamlı bir farklılık bulunmuştur (F=3,144; p<.05).

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Uzaktan eğitim sistemini incelediğimizde birçok avantajı ve dezavantajı beraberinde getirdiğini söyleyebiliriz. Bu avantaj ve dezavantajlar öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutumlarında etkili olabilmektedir. Yapılan araştırma sonucuna göre değerlendirildiğinde ise, uzaktan eğitime yönelik tutumların cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Lisans bölümüne göre ise uzaktan eğitime yönelik tutumun anlamlı farklılık gösterdiği görülmüştür. Almanca öğretmenliği bölümünde eğitim görmekte olan öğrencilerin diğer bölümlere göre uzaktan eğitime yönelik tutumları daha olumlu ve yüksek düzeyde bulunmuştur. Aynı zamanda uzaktan eğitime yönelik tutumların mesleki kaygı ve mesleki tutum ile düşük düzeyde negatif yönlü bir ilişkisinin olduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonucuna göre, uzaktan eğitime yönelik olumlu tutumların artması durumunda mesleki kaygının azaldığı görülmektedir. Bunun yanında Covid-19 pandemisinden önce uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışmalar ve bu çalışma karşılaştırıldığında, elde edilen sonuçların kısmen farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılığın sebebinin covid-19 pandemisinden sonra ülke genelinde yaygınlaşan uzaktan eğitim modelinin uygulamalı derslerde yetersiz kalmasından, öğrencilerin hazırbulunuşluklarının düşük düzeyde olmasından, her bölümde uygulamalı ve teorik derslerin dağılımının farklılık göstermesinden, internet erişiminin sağlanamadığı ya da yetersiz kaldığı durumlardan, sosyo-ekonomik düzeyden ve teknik aksaklıklardan kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Duygu düzenleme becerileri sayesinde bireylerin duygularını kontrol edebildiğini, değiştirebildiğini, duygularının şiddetini ayarlayabildiğini söyleyebiliriz. Araştırma sonucunda duygu düzenleme becerilerinin kadınlarda erkeklere göre daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Aynı zamanda 22-23 yaşında bulunan öğrencilerin duygu düzenleme becerileri 20-21 yaşındaki öğrencilere göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur.

Duygu düzenleme becerilerinin öğrencilerin eğitim görmekte olduğu bölüme göre incelenmesinde ise İngilizce Öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin duygu düzenleme becerilerinin diğer bölümlere göre daha düşük düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Aynı zamanda duygu düzenleme becerileri ile mesleki kaygı arasında ters yönlü anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmüştür. Eğitim fakültesi öğrencilerinin duygu düzenleme becerilerinin düzey olarak yükselmesinin mesleki kaygılarda azalma eğilimi göstermesini sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda duygu düzenleme becerilerinin artmasının mesleki kaygıyı azaltmada etkili bir faktör olabileceği düşünülmektedir.

Her birey öğrencilik hayatından mesleki hayatına geçiş yapmaya hazırlanırken ve meslek sahibi olduklarında birçok kaygı verici durumla karşılaşmakta olduğu görülmektedir (Sarıtaş, 2019). Bahsedilen bu kaygı verici durumlar öğrencilerin mesleklerine yönelik kaygı düzeylerinin yükselmesine sebep olabilmektedir. Yapılan araştırma sonucunda erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre daha yüksek düzeyde mesleki kaygıya sahip olduğu görülmektedir. İmam Hatip Liselerinden mezun olan eğitim fakültesi öğrencilerinin diğer liselerden mezun olan öğrencilere göre mesleki kaygılarının daha yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bunun sebebinin lisedeki ders programlarının içeriklerinin farklı olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Öğrencilerin mesleki kaygıları üzerinde okumakta oldukları bölümlere göre de anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Özel eğitim Öğretmenliği bölümünde okumakta olan öğrencilerin mesleki kaygılarının diğer bölümlere göre daha düşük düzeyde kaygılandığı tespit edilmiştir.

Tutumlarımızın, olgularla aramızdaki ilişkiyi belirlediğini söyleyebiliriz. Mesleki tutumlar da meslekle aramızdaki ilişkinin derecesi hakkında bize bilgiler vermektedir. Yapılan araştırma sonucunda erkeklerin kadınlara göre, öğretmenlik mesleğine yönelik daha olumlu tutumlara sahip olduğu görülmüştür. Bunun yanında lisans bölümleri ile mesleki tutum arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Psikolojik Danışma ve Rehberlik programında okuyan öğrencilerin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları, diğer lisans bölümlerinin birçoğuna göre düşük düzeyde bulunmuştur. Aynı zamanda eğitim fakültesindeki öğrencilerin uzaktan eğitime yönelik tutum düzeylerinin artması halinde mesleki tutumlarının azaldığı görülmüştür. Diğer elde edilen bulguları incelediğimizde öğrencilerin uzaktan eğitimden memnuniyet düzeyleri ile mesleki kaygıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Uzaktan eğitimden memnun olan öğrencilerin kaygılarının memnun olmayan öğrencilere göre daha düşük düzeyde olduğu görülmüştür. Uzaktan eğitim modeli ile eğitimine devam etmek isteyen öğrencilerin mesleki tutumları ise, devam etmek istemeyenlere göre daha düşük düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin duygularının farkında olma derecesine göre yapılan incelemede ise duygularının farkında olduğunu ifade eden öğrencilerin mesleki tutumları duygularının farkında olmadığını ifade edenlere göre daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Bunun yanında duygularını kontrol etmekte zorlanmadığını ifade eden bireylerin duygularını kontrol etmekte zorlandığını ifade eden bireylere göre uzaktan eğitime yönelik tutumları daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Elde edilen bulgular değerlendirilecek olursa, duygularını kontrol etmekte zorlanan öğrencilerin uzaktan eğitimden memnun olmadığını, mesleğini uzaktan eğitim modeliyle öğrenemeyeceğini düşündüğünü, bundan dolayı bu öğrencilerin mesleki kaygılarının arttığı ve mesleki tutumlarının azaldığı söylenebilir.

Sonuç olarak uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin karşılaşılan olumsuz durumlara uyum sağlayıp sağlayamama durumuna göre duygu düzenleme becerilerinde, mesleki tutumlarında ve mesleki kaygılarında değişimler meydana gelmektedir. Öğrenciler bu süreçte psikolojik açıdan tükenmişlik belirtileri göstermektedirler. Bundan dolayı mesleki tutumlarda azalma, mesleki kaygılarda artış ve duygusal oynaklıklarla karşılaşılmaktadır. Bu da aslında psikolojik sağlamlığın eğitimde ve mesleki hayattaki önemini vurgulamaktadır. Bu sebeple yeni çalışmalara ışık tutacağı düşünülen aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Uzaktan eğitim modelinin güncel eksikliklerine yönelik araştırmalar yapılabilir.
2. Eğitim Fakültesi haricindeki diğer fakültelerin de uzaktan eğitime yönelik tutumları incelenebilir.
3. Covid-19 pandemisinden önce uzaktan eğitim modelini kullanan ve kullanmayan üniversiteler karşılaştırılarak bunun üzerine çalışmalar yapılabilir.
4. Duygu düzenleme becerilerini artırmaya yönelik çalışmalar yapılabilir.
5. Duygu düzenleme becerilerinin eğitim ortamlarında nasıl bir etkisinin olduğu araştırılabilir.
6. Öğrencilerin psikolojik sağlamlığı üzerine farklı uygulamalı çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aydın, R., Sağlam, G. (2012). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 257-294.
- Akpınar, E., Yıldız, E., Ergin, Ö. (2006). Fen bilgisi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (19), 56-62.
- Bilgiç Doğan, H.G. (2014). Yükseköğretim kurumlarında web tabanlı uzaktan eğitim programları bileşenleri: uygulamalar ve sorun alanları. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Birişçi, S. (2013). Video konferans tabanlı uzaktan eğitime ilişkin öğrenci tutumları ve görüşleri, *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 1(2), 24-40.
- Bozdam, A. (2008). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Bozdoğan, A.E., Aydın, D., Yıldırım, K. (2007). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Bozkurt Yükçü, Ş., Demircioğlu, H. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının duygu düzenleme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 442-466. DOI:10.21764/maeuefd.336085
- Çapri, B., Çelikkaleli, Ö. (2008). Öğretmen adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutum ve mesleki yeterlik inançlarının cinsiyet, program ve fakültelerine göre incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 33-53.
- Çelik, H., Onat Kocabıyık, O. (2014). Genç yetişkinlerin saldırganlık ifade biçimlerinin cinsiyet ve bilişsel duygu düzenleme tarzları bağlamında incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 139-155.

- Çoruk, A., Akçay, R. C. (2012). Yönetim süreçleri açısından yöneticilerin duygu yönetimi davranışları ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 81-95.
- Deniz, A. (2020). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum, akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme düzeylerinin incelenmesi: bir vakıf üniversitesi örneği. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, T., Çoban, A.E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157-167.
- Duman, N., Yılmaz S.A., Umunç, Ş., İmre, Y. (2019). Üniversite öğrencilerinde duygu durum düzenleme ve öfke. *Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 1-9. DOI: 10.21733/ibad.505283
- Durmuşoğlu, M. C., Yanık, C., Akkoyunlu, B. (2009). Türk ve Azeri öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (36), 76-86.
- Dursun, S., Karagün, E. (2012). Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi: Kocaeli üniversitesi beden eğitimi ve spor yüksekokulu son sınıf öğrencileri üzerine bir araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (24), 93-112.
- Er, K.O. (2020). The relationship between teacher self-efficacy beliefs and educational beliefs of pre-service teachers. *Educational Research and Reviews*, 15(1), 8-18. DOI:10.5897/ERR2019.3820
- Erkuş G., Günlü, E. (2008). Duygusal zekanın dönüşümcü liderlik üzerine etkileri. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 9(2), 187-209.
- Fidan, M. (2016). Uzaktan eğitim öğrencilerinin uzaktan eğitime yönelik tutumları ve epistemolojik inançları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(3), 536-550. DOI: 10.16986/HUJE.2016016666
- Gök, B. (2011). Uzaktan eğitimde görev alan öğretim elemanlarının uzaktan eğitim algısı. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Gök, B. (2017). Üniversitelerde uzaktan eğitim programlarının hizmet kalitesi ve etkinliğinin değerlendirilmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*, Gazi Üniversitesi Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Gözler, A., Bozgeyikli, H., Avcı, A. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının başarı yönelimleri ile mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 189-211.
- İlikçi İygün, M. (2018). Genç yetişkin üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı travmalarının duygu düzenleme becerileri ve kaygı düzeyleri ile ilişkilerinin incelenmesi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kahraman, M. E. (2020). Covid-19 salgının uygulamalı derslere etkisi ve bu derslerin uzaktan eğitimle yürütülmesi: temel tasarım dersi örneği. *İMÜ Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Derneği*, 6(1), 44-56.

- Kocaer, G. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmenleri ve adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutum, serbest zaman ilgilenim ve rekreasyon faaliyetlerine yönelik fayda düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi (Bartın ili örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın
- Orhan, N. (2013). Aday öğretmenlerin mesleki tutumları ve iş doyumunu düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Sandıkçı, M., Öncü, E. (2013). Beden eğitimi ile diğer alanlardaki öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yeterlik algıları ve tutumlarının belirlenmesi ve karşılaştırılması. Pamukkale Journal of Sport Sciences, 4(1), 135-151.
- Sarıtaş, S. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının psikolojik iyi oluş halleri, mesleki kaygı düzeyleri ve özyeterlik inançlarının incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Serin, M. K., Güneş, A. M., Değirmenci, H. (2015). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleğe yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. Cumhuriyet International Journal of Education, 4(1), 21-34.
- Türkdoğan, S. C. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlere göre mesleki kaygıları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Ülkü, S. (2018). İlkokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutumları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yavuz, R. (2016). Eğitim fakültesi 1. sınıf öğrencilerinin uzaktan eğitime ilişkin tutumları ile İngilizce dersine ilişkin tutumları arasındaki ilişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Yenilmez, K., Balbağ, M. Z., Turgut, M. (2017). Öğretmen adaylarının uzaktan eğitime yönelik tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19(2), 91-110. DOI: 10.17556/erziefd.305902
- Yıldırım, A. (2011). Sınıf öğretmeni adaylarının meslekî öz-yeterlik algıları ile meslekî kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.